

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

Ваљево

Бирчанинова 128 А,
014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@nadlanu.com

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Билтен бр. 1

27.01.2011. године

Назив билтена: Актуелни савети из пољопривредне
производње за месец јануар

Садржај:

- Прашење и одгајивање прасади;
- Основи резидбе воћака.

Аутори:

дипл. инг. Јован Милинковић
дипл. инг. Славица Петровић

Тираж:
350 примерака

Uvod u rezidbu voćaka

"Orezivanje se ne može naučiti samo imitiranjem svojih učitelja i gledanjem crteža i slika, makar one bile i najbolje, niti učenjem lekcija napamet.

Ne treba se oslanjati ni na memoriju, već na inteligenciju. Dobar rezač mora da raspolaže odličnim zapažanjima, solidnom metodom rada, neprekidnim razmišljanjem i odgovarajućom praksom". (Norbert Got, 1950.)

Iz citata i misli Norberta Gota vrlo lako je zaključiti kakav treba da izgleda rezač i kako treba da razmišlja. Rezidba nije prosto seckanje grana i grančica u kruni, već vrlo složen i odgovoran posao od kog zavisi dugovečnost i rodnost voćke.

Iz ovog razloga ovim poslom mogu da se bave samo odabrani i nadareni ljudi koji gaje ljubav prema voćarstvu i koji žele da se u svom poslu usavršavaju i stiču nova saznanja i iskustva koja će primeniti prilikom rezidbe voćaka.

Cilj pisanja ovog biltena je da služi kao pomoćno sredstvo i podsetnik za rezače i da ih navodi na razmišljanje o odredjenim zahvatima koje izvode prilikom rezidbe. U njemu će rezači uvek moći da nadju odgovore za mnoge nejasnoće i probleme koji se javljaju prilikom rezidbe, kao i neophodne informacije o osnovnim uzgojnim oblicima voćaka i alatu neophodnom za izvodjenje rezidbe.

Ciljevi orezivanja

Rezidbom voćaka postiže se sledeće:

- obrazovanje pravilnog oblika krune
- redovna rodnost
- visok kvalitet plodova
- dugovečnost stabla
- što manja oštećenja od biljnih bolesti i štetočina.

Kruna voćaka treba da bude tako formirana da može da zadovolji sve statičke i fiziološke norme.

Orezivanjem treba da se stvori takvo voćno stablo koje će u punoj rodnosti moći da ponese odgovarajući rod uz umereno povijanje, bez lomljenja skeletnih grana.

Rezidbom se formira kruna koja je dobro osvetljena i provetrena, u kojoj se lako izvode odredjene pomotehničke mere i zaštita, kao i obrada i djubrenje zasada.

Pravilnom rezidbom, uz primenu drugih agromera, održava se uspostavljena ravnoteža između bujnosti i rodnosti. Ovo se postiže tako što se godišnje u toku jednog vegetacionog perioda zamenjuje oko 30% rodnog drveta, čime se prekobrojne i starije rodne grane odbacuju i zamenjuju sa novim, mladim, produktivnijim rodnim drvetom.

Ako se uzme u obzir sve izneto, dolazi se do zaključka da bez redovne i pravilno izvedene rezidbe nema ni dugovečnih zasada koji će donositi rod željenog kvaliteta.

Opšte napomene o rezidbi voćaka

Način i intenzitet, odnosno jačina orezivanja voćaka zavisi, pre svega od voćne vrste, sorte, starosti stabla, kombinacije sorte i podloge, ekoloških uslova i primenjene agrotehnike.

S obzirom da se rezidba izvodi na razne načine i u različito vreme nameće se potreba njene klasifikacije.

1. U odnosu na biološki ciklus voćaka rezidba može biti:
  - a) rezidba pri proizvodnji sadnica
  - b) rezidba pri sadnji
  - v) rezidba za formiranje oblike (uzgojna rezidba)
  - g) rezidba na rodnost

2. Prema cilju koji se želi postići rezidba može biti:
  - a) rezidba u cilju popravke
  - b) rezidba u cilju podmladjivanja
  - v) rezidba u cilju transformacije
  - g) rezidba u cilju sanacije

3. U odnosu na vreme izvodjenja rezidba može biti:
  - a) zimsko
  - b) letnje

4. Po načinu izvodjenja rezidba može biti:
  - a) proredjivanje grana i grančica
  - b) skraćivanje grana i grančica

5) Po intenzitetu rezidba može biti:

- a) slaba
- b) umerena
- v) jaka

Za uspešno izvodjenje rezidbe neophodno je poznavati unutrašnje i spoljašnje faktore koji utiču na vegetativni potencijal voćaka.

Od unutrašnjih činilaca najznačajniji su sledeći:

1. Osobenost vrste i sorte i ponašanje u odnosu na rezidbu.
2. Zastupljenost pojedinih tipova rodni grančica.
3. Reagovanje voćke na pojedine operacije rezidbe.
4. Najčešći oblik krune koji voćka formira bez rezidbe.
5. Fiziološki principi kojima se reguliše ishrana voćaka.

Od spoljašnjih činilaca najvažniji su:

1. Fizičko - hemijske osobine zemljišta.
2. Uticaj različitih meteoroloških faktora na voćke.
3. Način, vrsta i količina primenjenih đubriva.
4. Raspoloživost vode za navodnjavanje.
5. Faktori ekonomskog karaktera.

Rezidba se izvodi za vreme zimskog mirovanja (posle opadanja lišća) pa do otvaranja pupoljaka. Rezidbu ne treba izvoditi kada je temperatura ispod -8 oC. Zarašćivanje preseka je utoliko brže ukoliko je voćka mlađa, bujnija i ukoliko su povoljni vremenski uslovi.

Ukoliko izvršimo prekraćivanje grane, pupoljak najbliži preseku ponaša se kao vršni dajući najbujniji mladar koji raste skoro vertikalno i formira samo vegetativnu masu, dok najniži pupoljci ostaju skoro latentni. Pupoljci sa srednjeg dela daju kraće priraste sa povećanim uglom grananja. Za favorizovanje plodonošenja treba primenjivati dugu ili slabu rezidbu, a za izazivanje izduživanja i odlaganje rodnosti primenjuju se kraća ili jaka rezidba.

Povijanjem i savijanjem grana reguliše se vegetativna aktivnost voćke i pospešuje se diferenciranje cvetnih zametaka. Ove operacije se izvode posle prestanka intenzivnog porasta letorasta (kad se formira terminalni pupoljak).

dipl. ing. Jovan Milinković

Prašenje i odgajivanje prasadi

Osnovni princip gajenja svinja u organizovanim farmama ili u individualnim domaćinstvima sastoji se u tome da sve faze u gajenju svinja neprekidno se smenjuju, a svaka je uslovljena prethodnom. Poremećaj u bilo kojoj fazi, a naročito u proizvodnji prasadi remeti usklađenost i iskorišćavanje prirodnih proizvodnih mogućnosti.

Proizvodnja prasadi je najvažniji deo u gajenju svinja.

Tov svinja je samo nastavak proizvodnje mesa povećanjem mase odgajene prasadi.

U tehnološkom smislu u proizvodnji prasadi se razlikuje nekoliko faza:

- oplodnja krmača;
- suprasnost;
- prašenje;
- odgoj prasadi do 4-5 nedelji;
- odgoj prasadi do navršenih 10 nedelja.

Oplodnja krmača u estrusu, je prva faza proizvodnje. Zbog većeg uspeha praktikuje se dvokratni pripust i to grla kod kojih je estrus zapažen ujutro bivaju pripuštena posle podne ili uveče, a grla kod kojih je estrus zapažen uveče pripuštau se ujutro i još jednom popodne. Pošto se estrus ponavlja svake teče nedelje, potrebno je krajem treće nedelje posebno obratiti pažnju na krmače koje su pripuštene. Ako neka pokazuje znake estrusa treba je ponovo oploditi.

Suprasnost je druga faza u proizvodnom ciklusu i traje 114 dana. Količina hrane i režim ishrane na dva dana pre idva dana posle prašenja se menja. Umesto hrane i vode koje mora biti stalno, krmačama se može dati 1kg mekinja dnevno kao napoj koji se raspodeli u 2-3 hranjenja u toku dana. Završetkom prašenja treba pripomoći da svako prase uhvati sisu, što pre i posisa kolostrum-prvo mleko. U prasadi, odmah po rođenju, organi za varenje su prilagodjeni da iskorišćavaju mleko majke i ako mleka ima dovoljno, prase neće uzimati drugu hranu u toku 1-2 nedelje života. Međutim, dobra je praksa da prase počne što pre da se navikava da uzima kvalitetnu suhu hranu i u dobrim higijenskim uslovima omogućiti maksimalan dnevni prirast-porast prasadi. Od trećeg dana, radi obezbedjenja visoke proizvodnje mleka za prasad količina hrane se postepeno povećava. Posle sedam dana od prašenja krmača-dojara dobija pun obrok koji zadovoljava potrebe njenog apetita. Uopšte potrebe krmača u laktaciji su dosta veće nego u periodu suprasnosti.

U svakom slučaju nivo ishrane (količina hrane) ima veći uticaj pri umerenoj ishrani nego pri obilnoj. Obilna ishrana u prvoj nedelji laktacije može da izazove gubitak apetita što utiče na smanjenje proizvodnje mleka, pa i do gubitka prasadi u leglu. Vreme dojenja prasadi je istovremeno period kada krmača dobija maksimalnu količinu hrane i vode (dnevno 20 do 25 litara).

Za proizvodnju mleka od 6 kg potrebno je dati krmači 5 do 5,5 kg smeše koncentrata ili 1 kg smeše za krmaču i za svako prase 0,4 do 0,5 kg kompletne smeše.

Neposredno pred odbijanjem prasadi količina hrane za krmaču dojaru se naglo smanjuje kako bi se smanjila produkcija mleka i olakšalo zasušenje vimena. Odbijanjem prasadi krmača se vraća u ponovni pripust gde počinje novi proizvodni ciklus.

Istekom prve nedelje prasad treba privikavati na konzumiranje hrane bogate u energiji i proteinima (do 22%) i vitaminima. Odbijena prasad u normalnim okolnostima prilikom odbijanja dostižu težinu od 5 do 7 kg, što zavisi da li su imali 3, 4 ili 5 nedelja. Za to vreme pored majčinog mleka treba da pojedu bar po 1 kg kvalitetne smeše koncentrata. Dnevni prirast za vreme sisanja kreće se oko 190 g po grlu.

Odbijanje prasadi od sise vrši se odvajanjem krmače dojare u odelenje za pripust, a prasad ostaju u istom boksu do 10 nedelja uzrasta.

dipl. ing. Slavica Petrović